

ARANY ILDIKÓ:

Az Özönvíz

II.

Egyező motívum a bárkák megakadása az Ararát illetve a Niszir hegyén. Mindkét forrás említ három kiküldött madarat, de míg az akkád szövegben először egy galambot, másnap egy fecskét, harmadnap pedig egy hollót eresztettek ki, mely aztán nem tér vissza többé, a Biblia szerint először egy hollót, azután egy galambot, háromszor is; először visszatért, másodsor "... olajfalevél vala annak szájában", harmadszorra nem tért vissza többé. A bibliai történet még egy fontos momentumot említ:

*"Az én ívemet helyeztetem a felhőkbe,
s ez lesz a jele a szövetségnek
közöttem és a föld között."*

(Móz. I. 9. 13.)

Isten szövetséget köt a földdel, hogy többé nem próbálja azt elpusztítani vízözönnel. (De azt nem ígérte, hogy máshogy sem fogja!)

Igen eltérő a két túlélő sorsának alakulása: míg Um-napisti Enliltől, aki annakidején az emberekre kérte az özönvizet, hogy mutassa, mennyire megbocsátott, örök életet nyer, feleségével együtt, addig Noénak "meg kell elégednie" a túléléssel, és még 350 esztendei élettel.

Bár sorsuk eltérő, szerepük azonos: újranevesítik a földet, továbbmentvén az életet, biztosítva annak folytonosságát. Ezek szerint az emberek kétszer teremtődtek; egyszer Isten vagy istenek által, de eljátszván a bizalmat megbűnhődtek, s mintegy újabb sanszot kapva újra benépesíthetik a földet. (Ha már a transzcendens tökéletesség által teremtett ember sem büntelen, tökéletes, akkor mit várhatunk az új emberiségtől?)

Luther kronológiája a Vízözönt i.e. 2305-re teszi. Ez egyes kutatók szerint reálisnak tekinthető. Nézzük meg, a környező népek hol tartanak ekkor!

Az akkádok vannak uralmon Mezopotámiában, az egyiptomi Középbirodalom virágkorát éli, a hellén törzsek valahol őshazájukban készülődnek a nagy vándorlásra, India egy új birodalmat vajúdik, Amerikában az aztékok és a maják államszervezetet hoznak létre.

A görög mitológia is említi a Vízözönt, itt egyetlen emberpár éli túl, a földet egy jóslat alapján népesítik be, hátuk mögé hajigált kövekkel.

A germán mondavilág alapjának tekinthető Edda-könyvekben a vízözönt Élet és Életvágy éli túl, kérésőkre az istenek sárból újragyúrják az elpusztultakat.

A dél-amerikai források anti-vízözönről beszélnek; a tengerből és a folyókból, tavakból eltűnt a víz, az óceán partján és vidékén messze csak a csupasz meder látszott, amerre eltűnt a víz, nagy fényességet láttak, mennydörgésszerű robajlás tarolta le a vidéket, sötétség lett úrrá a vidéken, rémület a szíveken. A víz csak napok múltán tért vissza.

Sokan próbálják megfejteni a Vízözön rejtélyét. Őket alapvetően két táborra oszthatjuk; akik nem fogadják el megtörtént eseményként, s akik valós katasztrófáról beszélnek. Ez utóbbiak véleménye aztán igencsak megoszlik a kiváltó okot és a katasztrófa kiterjedését illetően.

Akik nem hiszik, hogy globális katasztrófáról van szó, azok egy, minden eddiginél nagyobb földrengésről beszélnek, s összekapcsolják a rejtélyes Mu-földjének vagy Atlantisznak legendájával. Erre bizonyítékként a Szantorin-szigeteket hozzák fel, amely geológialag bizonyítottan valaha majdnem kör alakú vulkán-sziget volt a Földközi-tengerben. Ez azért egy kicsit messze esik Mezopotámiától. Igen ám, de Um-napisti egy szóval sem említi, hogy Surippi Mezopotámiában található. Ő egy városról beszél, amely a tenger partján fekszik, s ahonnan hajóval messzire menekül. Miért ne lehetett volna Surippi a Szantorinon? A vulkánkitörés magyarázat a lángokra és a fojtó gázokra, valamint a sűrű homályra is, amit az akkád költőblák leírnak. Kérdés, hogy a héber törzsek Vízözön-legendája miből táplálkozik. Talán a babiloni fogság idején kerültek kapcsolatba a summer-akkád mítosszal, s abból alakították ki saját változatukat? De miért hagytak ki saját verziójukból olyan izgalmas részleteket, mint a füst, a lángok, a szél, a tengerár? Azért mert őshazájukban nem voltak vulkanikus hegyek, amelyek kitörhetek volna, messze volt a tenger, s így nem érthette azt a vidéket szökőár, vagy esetleg a tüzet későbbre tartogatták, hogy Isten ne ismétlje önmagát (Sodoma és Gomorrha)? Vagy talán több "helyi" vízözön volt? Aligha.

Van egy szelídebb, nem globális katasztrófa változat is, miszerint valami miatt a szokásosnál jóval több csapadék hullott, esetleg monszunszerűen, emiatt a medrükből kilépett folyók elmostak mindent azon a vidéken, hatalmas károkat okozva, s ezt a mitológikus képzelet nagyította fel vízözönné.

Egy másik feltevés szerint az utolsó jégkorszak végén olvadásnak indult gleccserek óriási víztömege zúdult a mélyebben fekvő területekre, mindent elsöpörve, s az sem kizárt, hogy a nagytömegű olvadt jég megemelte jócskán a tengerek, óceánok vízszintjét, s emiatt újabb földterületek kerültek víz alá. Ezt a természeti csapást átélhette a cro-magnoni ember, s az élmény genetikailag kódolódván, minden későbbi utód emlékezetének élményanyagává vált. Dr. Czeizel Endre fejteget valami hasonlót a gyakori zuhanásos álmok eredetéről.

A globális, esetleg interplanetáris katasztrófát sem szabad azonban ki-zárnunk.

A csillagászok kutatásai szerint a Pluto nem volt mindig önálló bolygója naprendszerünknek, hanem a Neptun holdja, egy, azóta eltűnt másik holddal együtt. Elszakadását és a másik eltűnését egy vándorbolygóval való találkozásukkal magyarázzák. Ezek szerint a Naprendszeren keresztülhaladt egy idegen égitest, amely egyik naprendszeri társunkat megsemmisítette, a Neptun egyik holdját magával vonszolta a sötét világűrbe, a másikat letérítette eredeti pályájáról. Alátámasztásul: a Plutó pályája szabálytalan, s néha belülkerül a Neptunén. Hogy mi köze ennek a vízözönhöz? Az az idegen bolygó, amely összekócolta a Plutó pályáját, hatást gyakorolhatott a Földre is, okozhatván az özönvizet a Föld egyik felén úgy, hogy a Hold ár-apály hatásához hasonlóan magához vonzotta a vizeket. De akkor a Föld túloldalán? Eltűnt a víz, mint ahogy az indián krónikások beszámolnak. A villódzó éjszakai fények lehettek a sűrűdéstől ionizált levegő fényjelenségei (Északi-fény vagy Sarki-fény), meteorbecsapódás kísérőjelenségei, akkor a mindent letaroló légnymást vagy robbanást is megmagyarázhatjuk.

Ennek a feltevésnek gyenge pontja az idő. Ha annyira a közelmúltban történt, hogy az emberemlékezet megőrizte, akkor még észlelnünk kellene a Naprendszeren keresztülátvágató bolygót, lopott holdjával együtt.

S ha már a csillagoknál tartunk. Az ebben járatosak kiszámíthatják, hogy a Vízözön idején az évmilliárdokat felölelő világéven belül az oroszlán, azaz a tűz, a pusztulás jegyében jártunk. A világévkört, ha felrajzoljuk, átellenben épp a vízöntő jele található. Most a Vízöntő jegyében járunk.

Vajon ki lesz az új Noé a Tűzözönben?